

Partilerin seçim beyannamelerinde “dış politika” ve seçim sonrası Türk dış politikasının olası yönelimleri üzerine bir değerlendirme

20 Temmuz 2007 | Değerlendirme Notu

Cihan DİZDAROĞLU
Türkiye Ekonomi
Politikaları Araştırma
Vakfı

Partiler tarafından seçim malzemesi olarak kullanılan çeşitli konuların ön plana çıktığı ve uluslararası ilişkiler ile dış politika konularının Irak’a müdahale tartışmaları hariç genellikle kenarda kaldığı bir propaganda döneminin ardından Türkiye, iki gün sonra, 22 Temmuz’da oy kullanmaya hazırlanıyor. Biz de bu süreçte, propaganda döneminde öne çıkan dört partinin (Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Demokrat Parti) seçim beyannamelerinde yer alan dış politika konularını inceledik.

Her ne kadar Türkiye’de geleneksel olarak partilerin seçim dönemlerinde yayınladıkları beyannameler ardından iktidara geldiklerinde uyguladıkları politikalar bire bir uyuşmazsa da, yine de partilerin genel söylemleri çerçevesinde seçim sonrasında gündeme gelebilecek olası dış politika eğilimlerini ortaya koymanın mümkün olabileceğine inanıyoruz.

Seçim Beyannamelerinde Vaat Edilen Dış Politika Konuları

Partilerin seçim beyannamelerindeki dış politika bölümlerine bakıldığında hemen hepsinin benzer konulara odaklandıklarını görüyoruz. Aşağıdaki kısımda, bütünlüğü sağlamak adına seçim beyannameleri parti ayrımından ziyade konu bazında incelenecektir. Bu doğrultuda incelenecek konular, partilerin yaptıkları ayrıma uygun olarak, Türkiye’nin Irak politikası, Avrupa Birliği’yle ilişkiler, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Kıbrıs ve Türk dünyası olacaktır.

Irak’a Yönelik Stratejiler

Son dönemde artan terör eylemleri dolayısıyla gündemde önemli yer işgal eden Irak konusunu seçim malzemesi olarak kullanmak isteyen tüm partiler, bu konuya parti programlarında öncelik vererek iktidara gelmeleri durumunda atacakları adımların sinyallerini verdiler. ABD işgalinin ardından üç yıl geçmesine rağmen halen istikrarın sağlanamadığı Irak’ın Türkiye için bir güvenlik sorunu yarattığını düşünen partiler arasında, bu soruna Kuzey Irak’a düzenlenecek bir operasyonla müdahale edilmesi konusunda, AKP dışında, genel bir fikir birlikteliği görülüyor.

AKP beyannamesinde, Irak'ta yaşanacak bir bölünmenin tehlikelerine işaret ederek bunun önlenmesinde Türkiye'nin "belirleyici rol" üstlenmesi gerektiğini ve bunun "stratejik bir gereklilik" olduğunu vurguluyor. Yılsonunda referandum yapılması planlanan Kerkük konusunda, "bütün etnik ve mezhebi unsurların katılımıyla hakkaniyete dayalı bir çözüme ulaşılmasını öncelik" olarak gören AKP, "Irak'ta yaşanan belirsizlik ortamından beslendiğini düşündüğü terör tehdidine karşı her türlü tedbiri en etkin şekilde alacağını" belirtmekle birlikte, bunu nasıl gerçekleştireceğini ayrıntılandırmaktan kaçınıyor.

CHP ise, öncelikle AKP hükümetine yönelik "Kuzey Irak'ta gerek Türkiye'nin gerekse Türkmenlerin haklarını koruyamadığı", "bölgede PKK'nın konuşlanmasının önüne geçemediği" ve "elindeki yetkiyi kullanarak sınır güvenliğini sağlamak adına bölgeye askeri operasyon düzenlemeye cesaret edemediği" eleştirilerini sıralıyor. Ardından, "iktidara gelmesi halinde", CHP de bu konularda her türlü adımı cesaretle ve kararlılıkla atacağı ve terörün odağını kurutacağını" belirtiyor ve "ABD'nin bölgede izlediği politikaların değişmemesi halinde bu politikalara karşı da tepkisini göstereceğini" vurguluyor. Fakat CHP de bu tepkinin nasıl şekilleneceği veya Irak konusunda "kararlılıkla atacağı adımların" nelre olduğuna beyannamesinde yer vermiyor.

PKK'nın konuşlandığını düşündüğü Kuzey Irak'ın Türkiye için "çok boyutlu bir güvenlik riski yarattığını" ifade eden MHP, bu konuda öncelikli olarak "bölgedeki grupların kesin bir dille uyarılması" ve "bölgeye askeri güçle desteklenen caydırıcı yaptırımlar uygulanması" gerektiğini ifade ediyor. Ardından, diplomatik girişimler yoluyla çözüm bulunamaması halinde "Türkiye'nin uluslararası hukuktan doğan meşru müdafaa hakkını" saklı tuttuğunu da belirterek, olası bir müdahaleye sıcak baktığını gösteriyor.

Türkiye'nin Irak konusundaki "kırmızı çizgilerinin" AKP hükümeti döneminde izlenen politikalar sonucu "pembeleştiği" eleştirisini dile getiren DP ise, iktidara gelmeleri halinde Irak'ın geleceği için "işgalin derhal sona erdirilmesi", "Irak'a komşu ülkeler arasında, Irak'ın toprak bütünlüğünü garanti eden bir antlaşma imzalanması" ve "Türkiye ile Irak arasında karşılıklı olarak toprak bütünlüğünü garanti eden ve bu alana yöneltilmiş tüm tehditlerle ortak mücadeleyi içeren bir işbirliği mekanizmasının kurulması" şeklinde üç aşamalı bir plan öneriyor. Ayrıca Irak'ın bölünmesi gerçekleşirse, "Türkiye'nin 1926'da kabul etmek zorunda kaldığı Ankara Antlaşması'ndan çekileceğini" vurgulamaktadır. Bunun ne anlama geldiği ve Türkiye'ye ne kazandıracağı ise muğlak bırakılmış.

Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri

Son bir yıldır gerek seçimler gerekse de farklı dış politika konularının öne çıkması ve AB'den duyulan hayal kırıklığıyla birlikte kamuoyunun ilgisinin giderek azaldığı Türkiye-AB ilişkileri konusu muhalefet partileri tarafından hükümeti eleştirmek amacıyla kullanılırken, AKP aynı konuyu iktidarı döneminde izlediği "başarılı" politikayı anlatmak amacıyla gündeme getiriyor. AB hedefinin devam etmesi konusunda hemfikir gözükten partiler, ilişkilerde takınacakları tutum bakımından birbirinden ayrılıyorlar.

"Halkın hayat standartlarının yükseltilmesi ve Türkiye'nin yakın çevresinde bir güven ve istikrar alanının oluşmasına yardımcı" olacağı düşünülen AB'ye "tam üyelik hedefinin sürdürülmesinin gerekliliğini" vurgulayan AKP, yeniden seçilmesi durumunda geçen dönemde izlediği politikanın sürdürmeye çalışacağının işaretlerini veriyor.

CHP ise, iktidara gelmesi halinde Türkiye-AB ilişkilerinde "üyelik gerektirdiği reformları kısa sürede gerçekleştireceğini ve AB ile bütünleşme çabalarına hız vereceğini" vurgulamakla birlikte,

bunları yaparken “AB’ye eşit koşullu tam üyelik hedefinin korunacağı; siyasi dayatmalar, aday üyelik sürecinin doğal koşulu olmayan kalıcı kısıtlamalar ve özel statü gibi önerilerin kabul edilmeyeceğini” de belirterek, bir bakıma AKP hükümetinin izlediği politikaları eleştirmektedir.

AB ile ilişkilerin “şantaj, baskı ve dayatmalarla” yürütüldüğünü düşünen MHP, Türkiye’nin AB tarafından “dışlandığını” dolayısıyla ilişkilerde dengenin sağlanması için bir “stratejik düşünme dönemine” ihtiyaç olduğunu savunmaktadır. Kıbrıs konusunu Avrupa’nın Türkiye ile ilişkilerin göstergesi olarak gören MHP, “AB ile ilişkilerin bir kimlik ve kader sorunu olarak görülmeyerek” bu ilişkinin “yeninden tanımlanması” gerektiğini belirtmektedir. Türkiye’nin “AB üyeliğini bir amaç değil bir araç” olarak gören DP ise iktidara gelmesi halinde her kesimden katılımcıların bir araya geleceği “Genişletilmiş Avrupa Birliği Forumu’nda AB ile ilişkilerin kapsamını ve içeriğini, halkla istişare ederek” belirleyeceğini ve AB ile bir zirve düzenleyerek “ucu açık müzakere yönteminin değiştirilmesini” talep edeceğini vurgulamaktadır.

Türkiye-Amerika Birleşik Devletleri İlişkileri

1 Mart tezkeresinin ardından gerilen Türkiye-ABD ilişkileri, artan terör eylemleri ve Türkiye’nin tüm çağrılarına rağmen ABD’nin Irak’ın kuzeyinde konuşlanan PKK’ya karşı hareketsiz kalması dolayısıyla gerginliğini korurken, siyasi partilerin seçim beyannamelerinde ABD ile ilişkiler konusunda, ilişkilerin geçmişini de dikkate alarak temkinli bir yaklaşım sergilemekte oldukları görülüyor.

AKP, ABD ile ilişkilerin “yeni şartlara uyumlu hale getirilerek kurumsallaşması” gerektiğini; bunun “sadece ikili ilişkiler açısından değil, küresel ve bölgesel barış açısından da büyük önem taşıdığını” vurgularken, “yeni şartlara uyumun” nasıl yapılacağı konusunda herhangi bir ayrıntı vermiyor. CHP, “iç politikada destek sağlamak için AKP’nin ABD ile iyi geçinme” yoluna gitmesini eleştirirken, iktidara gelmeleri halinde “bütün ülkelerle karşılıklı menfaatlara ve saygıya dayalı işbirliği politikası” izleyeceğini ve ABD’nin de bu çerçevede ele alınacağını belirtmektedir.

MHP, “ABD-Türkiye arasında uzun süredir devam etmekte olan ilişkilerin, sıkıntıları aşarak her iki ülkenin çıkarlarına hizmet edecek şekilde siyasi, güvenlik ve ekonomik boyutlarıyla gerçek anlamda bir stratejik ortaklığa dönüştürülmesini” hedef olarak gösterirken, ABD ile ilişkiler konusunu ayrı bir başlık olarak ele almayan DP’nin ise “çok yönlü dış politika” izleyeceği söyleminden yola çıkarak ABD ile ilişkilere de önem vereceğini söylemek mümkün olacaktır.

Kıbrıs Sorunu

Rumların Annan planını reddetmelerinin ve tüm adayı temsilen AB’ye tam üye olarak girmelerinin ardından yeni bir boyut kazanan Kıbrıs sorunu, “AB müzakere çerçeve belgesi”nin açıklanmasıyla birlikte Türkiye-AB ilişkilerinin de bir parçası haline geldi. Türk dış politikasının temel taşlarından biri olan ve Annan Planı’nın Rumlar tarafından reddinin ardından çözümünden iyice uzaklaşan Kıbrıs konusunda partiler, genel olarak konunun Türkiye-AB ilişkileri çerçevesinde değil, BM çerçevesinde ele alınması gerektiği üzerinde hemfikirler. Fakat ayrıntıda partiler arasında önemli farklılıklar göze çarpıyor.

Türkiye’nin izlediği Kıbrıs politikasının iki ana stratejik hedefini, “Kıbrıs Türk halkının güvenlik ve refahının sağlanması için KKTC’nin her alanda uluslararası etkinliğinin artırılması ve Doğu Akdeniz’deki denge ve istikrarın korunması” şeklinde tanımlayan AKP, iktidar olduğu dönemde Kıbrıs konusunda izlediği politikalara beyannamede geniş yer veriyor. İktidar olduğu sırada

izlediği “dinamik politika ile KKTC’nin uluslararası meşruiyetini ve etkinliğini arttırdığını” savunan AKP, bu tutumunu sürdürmeye devam edeceğinin sinyallerini veriyor.

CHP ise, AKP hükümetini “teslimiyetçi bir politika izlemek”, “çözumsuzlüğün sorumlusu olarak Denktaş’ı göstermek”, “Kıbrıslı Türklere ağır bedel ödeteceğini düşündüğü Annan Planı Referandumunda Kıbrıslı Türklere zorla evet oyu verdirmek” ve 17 Aralık 2004 zirvesinde Ek Protokol için verilen sözle “Rum gemi ve uçaklarının Türk liman ve havalimanlarına girmesinin önünü açmakla” suçluyor. AKP hükümeti döneminde izlenen politikaların yanlış olduğunu uzun uzun anlatan CHP beyannamesi, Kıbrıs konusunda partinin izlemeyi düşündüğü politika konusunda ise herhangi bir ifadeye yer vermiyor.

MHP, “milli dava” olarak gördüğü Kıbrıs’ta “Türkiye’nin kurucu anlaşmalardan kaynaklanan haklarından vazgeçilmesi ya da bunların sulandırılması” gibi bir durumun söz konusu olamayacağını belirterek, GKRY’nin AB üyeliği sonrasında “Kıbrıs sorununun çözüm zemininin Avrupa Birliği’ne kaymasının ve BM’nin iyi niyet misyonunun aşınmaya uğramasının önlenmesi” gerektiğini vurguluyor. Çözümünden ne anladığını da açıkça dile getiren MHP, Kıbrıs’ta artık “iki devletli, iki milletli” bir yapının kurulmasının en gerçekçi çözüm olacağını belirtiyor. Ayrıca, iktidara gelirlirse, “KKTC ve Türkiye arasındaki ekonomik işbirliği ve ticaretin önündeki engellerin kaldırılması ve KKTC ile Savunma ve İşbirliği antlaşması imzalanması için süratle çalışmaya başlayacaklarını” belirtiyorlar.

Kıbrıs konusunda, “KKTC ile gümrük işbirliği alanının tesis edilmesi” ve “askeri işbirliği antlaşmasının imzalanması” konularına öncelik vereceğini belirten DP, AKP hükümeti döneminde izlenen “çözumsuzluk çözüm değildir” politikasını eleştirmektedir. “AB’nin ileteceği Kıbrıs’ta gerçekten adil ve kalıcı bir çözümü hedefleyen önerileri önyargısız” değerlendireceğini ayrıca “KKTC’nin egemenliğini ve devlet kimliğini her türlü müzakerenin başlangıç şartı” olarak gördüğünü de vurgulamaktadır.

Türk Dünyası ile İlişkiler

Bu başlık altında partiler Orta Asya, Balkanlar, Kafkasya ve Orta Doğu gibi bölgelerde bulunan Türk devletleri ve akraba topluluklarıyla ilişkileri ele almaktalar. Bu doğrultuda partilerin hepsi seçim beyannamelerinde bu ilişkilere önem vereceklerinin altını çiziyorlar.

Beyannamesinde, iktidarda olduğu sürede Türk devlet ve topluluklarına yönelik izlediği politikalara yer veren AKP, “bu ilişkileri her türlü ölçülebilir menfaatin üstünde tarihi bir sorumluluk olarak gördüğünü” belirtmektedir. Türk dünyasına yönelik politikasının esaslarını “dil ve kültürde birlik, ekonomide bütünleşme ve uluslararası alanda mutlak dayanışma bilinci” olarak sıralayan AKP, iktidarı döneminde tekrar yapılmaya başlanan “Türk Dünyası Kurultayı’na devam edeceğini” belirtmektedir.

CHP, “Yunanistan ile Türkiye arasındaki sorunları diyalog yoluyla ve karşılıklı menfaatler dengesi gözeterek çözmeye çalışacağını” belirtirken, “Batı Trakya’daki soydaşların hak ve çıkarlarının korunması için aktif bir politika izleyeceğini” vurgulamaktadır. Ayrıca ayrıntı vermeden “Balkanlar, Kafkasya ve Orta Doğu’daki bütün ülkelerle karşılıklı menfaatleri gözeterek ortak işbirliği projeleri geliştireceğini” belirtmektedir.

MHP, iktidara gelmesi halinde “Türk dünyasının öncelikli ve ayrıcalıklı” bir öneme sahip olacağını vurgulayarak “Kıbrıs, Kafkasya, Orta Asya ve Balkanlarda bulunan Türklerle ilişkilerin her alanda geliştirilmesi ve derinleştirilmesi” gerektiğini belirtmektedir. “Son dönemde ihmal edildiğini” düşündüğü “Kafkasya ve Orta Asya ülkeleri ile ilişkileri tekrardan geliştirmek”

istediğini belirten MHP, iktidara geldiği zaman bu amaçla “yeni ve kapsamlı bir siyasi-ekonomik program hazırlanması” ve “Türk dünyası ile ilişkileri geliştirmek için bu konuda bir bakanlık kurulması” için çalışacağını vurgulamaktadır.

DP ise “AKP döneminde ihmal edildiğini” düşündüğü bu ülkelerle “ekonomik, siyasi ve askeri ilişkilerin geliştirilmesine öncelik vereceğini” belirtmektedir. Geçmişte kendi iktidarlari döneminde kurulan “Ekonomik İşbirliği Örgütü’nün yeniden canlandırılması” için çalışacağını ayrıca “Azerbaycan’ın NATO üyeliğini tam ve koşulsuz olarak destekleyeceğini” vurgulamaktadır.

Seçim Sonrası Senaryoları ve İzlenecek Muhtemel Dış Politikalar

Yapılan seçim anketlerine baktığımızda önümüzdeki dönemde Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne girmesi muhtemel partiler AKP, CHP, MHP ve bağımsız milletvekilleri yoluyla DTP olacaktır. Bu partilerin yanında DP’nin de sürpriz yaparak meclise girmesi mümkün olabilir. Söz konusu partilerin aldıkları oy oranlarına göre meclis içerisinde kazanacakları milletvekili sayıları seçim sonrası yeni hükümetin kurulabilmesi için farklı senaryoları gündeme getirecektir. Söz konusu olabilecek farklı senaryoları ayrı ayrı ele almak yerine, seçim sonrası Türk dış politikasının ne yönde seyredeceğine yönelik genel hatlarıyla bir değerlendirme yapmak ve eğer varsa bu konu bazında yaşanacak kırılmaları vermek yerinde olacaktır.

Seçim döneminde olduğu gibi seçim sonrasında da “Kuzey Irak’a operasyon yapılması” yönünde kamuoyunda baskıların sürmesi muhtemel gözükmektedir. Dolayısıyla seçim sonrasında kurulacak yeni hükümetin öncelikli olarak ilgilenmesi gereken konulardan biri terör ve bu doğrultuda gündeme gelecek olan “Kuzey Irak’a operasyon” konusu olacaktır. ABD’nin Irak’tan çekilme planları yaptığı bir dönemde Irak’ta yaşanacak gelişmeler ve yılsonunda Kerkük’te yapılması düşünülen referandum, Irak konusuna öncelik verilmesini zorlayacak diğer gelişmelerdir. Kerkük’te yapılacak referandumda Türkiye’nin çıkarlarını olumsuz etkileyebilecek bir kararın çıkması, operasyon yapılması yönündeki baskıları daha da arttıracaktır. Türkiye’nin bölgeye düzenleyeceği bir operasyon ise gerek Türkiye-ABD ilişkilerinin seyrini, gerekse de uluslararası ortamın Türkiye’ye bakışını etkileyecektir. Dolayısıyla yeni kurulacak hükümet eğer bu yönde bir adım atacaksa öncelikle uluslararası ortamın desteğini arkasına almaya çalışacaktır. Kerkük konusunda yapılacak referandumun ertelenmesi yeni hükümetin öncelikleri arasında olmalıdır. Nitekim demografinin büyük oranda değiştirildiği Kerkük’te yapılacak bir referandum Türkmenlerin haklarını büyük ölçüde kaybetmesine neden olacaktır.

Kuzey Irak’a bir operasyon düzenlenmesi konusunda AKP’nin tek başına iktidarda olduğu senaryo ile AKP’li koalisyon senaryoları arasında farklılıklar olacaktır. AKP, tek başına iktidara geldiği takdirde Kuzey Irak’a operasyon yapılması yönünde baskıların artmasıyla bölgeye operasyon konusunu parti içi dengeleri belli oranda göz ardı ederek gündeme alabilecekken; olası bir AKP-DTP koalisyonunun bu tür bir operasyona girişmesi güç gözükmektedir. Buna karşılık olası bir AKP-DP koalisyonunun gündeme gelmesi, Irak konusunda izlenecek politikada diplomasi yoluna ağırlık verilmesini ve ekonomik olarak bir ortak çıkar alanı oluşturularak, sorunun çözülmesine yönelik adımlar atılmasını gündeme getirebilir. Öte yandan, MHP-CHP koalisyonu senaryosunda ise bölgeye yönelik operasyon öncelikli dış politika konusu olacak ve söz konusu koalisyon bu konuda hızlı bir şekilde hareket etmeye çalışacaktır.

Uzun süredir, AKP iktidarı döneminde, dış politikada en önemli gündem maddesini oluşturan AB ve Kıbrıs konularında 2008 sonuna kadar herhangi bir gelişme yaşanması muhtemel

gözükmemektedir. Son bir yıldır kamuoyunun ilgisinin giderek azaldığı Türkiye-AB ilişkilerinde yeni hükümetin öncelikli görevi kamuoyunun ilgisini tekrardan bu alana çekmek olacaktır. Kıbrıs konusunda ise 2008’de GKRY’de yapılacak başkanlık seçimleri dolayısıyla bir gelişme yaşanmayacaktır. Fakat seçim sonrasında ortaya çıkması muhtemel senaryolardan MHP-CHP koalisyonunun gerçekleşmesi halinde bu konularda izlenecek politikalarda bir miktar sertleşme olması muhtemeldir. Her iki parti de AB rotasından sapmak istemeyecektir, fakat Türkiye-AB ilişkilerinde daha bağımsız ve ulusalcı bir ilişki tesis etmek isteyebilirler. Kıbrıs konusunda AKP hükümetinin izlemiş olduğu “bir adım önde olma” politikası söz konusu partiler tarafından kabul görmeyecektir. Seçim sonrası CHP-MHP koalisyonunun gerçekleşmesi halinde bu politikanın uygulayıcısı niteliğindeki KKTC Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat’la ilişkilerde de gerilim yaşanması gündeme gelebilecektir.

Dış politikanın önemli konularından biri olan Ermeni sorununda, ABD ve Fransa’da askıda bekleyen yasa tasarılarını da hesaba katarak yeni kurulacak hükümetin bu konuda hızlı ve aktif bir politika belirlemesi gerekecektir. Muhtemelen seçimlerin ardından veya ABD’de yapılacak başkanlık seçimleri öncesinde tasarı Kongre’de Demokratlar tarafından yeniden gündeme getirilebilecektir. Bu çerçevede yeni kurulacak hükümet bu konuda ister lobicilik faaliyetlerini arttırarak, isterse de Ermenistan’la ilişkilerde yeni açılımlar sağlayarak bir önlem alma zorunluluğu hissedecektir. Bu konuda partiler arasında önemli bir farklılık göze çarpmamaktadır. Partiler arasında sadece DP, her ne kadar seçim beyannamesinde bu konuya yer vermese de, Türkiye’nin Ermenistan’la yaşadığı sorunların iki ülke arasında kurulacak ekonomik ilişkiler yoluyla çözümlenebileceğini düşünmektedir. Dolayısıyla DP’nin yeni kurulacak hükümette yer alması bu konuda aktif bir politika izlenmesine yardımcı olabilir.

Uzun süredir gergin bir seyir izleyen Türkiye-ABD ilişkilerin seçim sonrasında ne yönde devam edeceğini belirleyecek birçok konu bulunmaktadır. Türkiye’nin Kuzey Irak’a düzenleyeceği olası bir operasyon, Kerkük’te yapılması öngörülen referandum, İran’a yönelik bir yaptırım, Ermeni soykırımı tasarısının gündeme gelmesi ve ABD’de yaşanacak başkanlık seçimleri iki ülke arasındaki ilişkilerin seyrini etkileyebilecek temel konulardır. İki ülkenin karşılıklı çıkarlarını göz önüne almadan atacağı her adım ilişkileri daha da çetrefilli bir hale getirebilecekken; iki taraf için de hassas olan bu konularda tarafların birbirlerinin çıkarlarına öncelik vermeleri ilişkilerin düzelmesine yardımcı olacaktır.

Tüm uyarılara rağmen nükleer programından vazgeçmeyen İran’a yönelik BM Güvenlik Konseyi’nin alabileceği yaptırım kararları önümüzdeki dönemde gündeme gelmesi muhtemel bir diğer konudur. Türkiye’nin izleyeceği politikalarda konunun BM’deki ele alınış tarzı belirleyici olacaktır. Yaptırımlar konusunda işbirliği yapması için ABD’nin ve uluslararası ortamın baskısını hissedecek olan Türkiye’nin, İran’ı bu konuda diplomatik çözüme gitmesi yönünde ikna etmeye çalışması en akılcı çözüm olacaktır. Nitekim önce yaptırım, ardından İran’a düzenlenecek bir operasyon gerek Türkiye gerekse de bölge ülkeleri açısından son derece tehlikeli sonuçlara neden olacaktır.

Sonuç

Genel olarak her seçim döneminde dış politikasında belirli bir süre durağanlık yaşayan Türkiye, bu seçim sonrasında da bu geleneğini sürdüreceği gibi görünmektedir. Durağanlığın kırılmasında etkin olacak ilk konu Irak’a düzenlenmesi konuşulan sınır ötesi operasyon olacaktır. Yeni kurulacak hükümetin ilk sınavını vereceği dış politika konusu olan Irak’ta diplomatik yöntemlere

başvurulmadan ve uluslararası ortamı hazırlamadan girişilecek bir operasyon beraberinde birçok sorunu gündeme getirebilecektir.

İlgiyi uluslararası alana çekebilecek ikinci konu Fransa ve ABD'deki "Ermeni soykırımı" yasa tasarılarıdır. Son bir yıldır gerek seçimler gerekse de başka alanlarla ilgilenilmesi dolayısıyla ilginin kaybolduğu AB ile ilişkilerde ve Kıbrıs konusunda ise kısa vadede fazla bir gelişme beklenmemelidir.

Sonuç olarak seçim sonrasında kurulması muhtemel hükümet senaryolarının hiçbirinde Türk dış politikasına yönelik büyük bir sapma yaşanmayacağını söylemek mümkündür. Nitekim iktidara gelmesi muhtemel partilerin hiçbirinin seçim beyannamelerinde dış politika alanlarında radikal dönüşümlerden bahsedilmemektedir. Bunun tek istisnası olarak MHP beyannamesinde AB konusunda Türkiye'nin "stratejik düşünme dönemi" ihtiyacından bahsedilmesidir. Bu ifade tek başına bir MHP iktidarının AB'yle müzakereleri belirli bir süre askıya alma/dondurma yoluna gidebileceğine işaret etmektedir. Bunun dışında uluslararası alanda geçmişten ciddi bir kopma beklenmemelidir.